

บทที่ 3

สรุปสภาพเศรษฐกิจของเกาะยอหลังสะพานข้ามเกาะ

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของเกาะยอ ก่อนและหลังสะพานข้ามเกาะตั้งที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 และ 2 พบว่า เกาะยอมีการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไปมาก สิ่งที่เห็นได้ชัดคือ วิถีชีวิตเปลี่ยนจากเดิมคือ การเปลี่ยนแปลงในการประกอบอาชีพ การย้ายถิ่นฐาน รายได้ รายจ่าย การถือครองทรัพย์สิน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การท่องเที่ยว เป็นต้น อย่างไรก็ตามการพัฒนาเกาะยอให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลาโดยการสร้างสะพานเชื่อมเกาะ แนนอนยอมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะมีผลกระทบในทางที่ดีหรือไม่นั้นจะเป็นประเด็นที่ต้องศึกษาในแต่ละด้าน เพราะการแก้ปัญหาเศรษฐกิจด้านหนึ่งอาจจะสร้างปัญหาให้กับอีกด้านหนึ่ง

3.1 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของเกาะยอก่อนและหลังสะพานข้ามเกาะ

จากการศึกษาพบว่าก่อนและหลังสร้างสะพานข้ามเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีปัจจัยหลายปัจจัยที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของเกาะยอ อยู่หลายประการ แต่ละด้านก็จะมีผลกระทบไปในทางบวกและทางลบ ซึ่งพอสรุปได้ในตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 3.1 สรุปประเด็นสำคัญ ๆ ในการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของเกาะยอก่อนและหลังสะพานข้ามเกาะ

ประเด็นสำคัญ ๆ	ก่อนสะพานข้ามเกาะยอ (ประมาณพ.ศ. 2522-25)	หลังสะพานข้ามเกาะยอ (พ.ศ. 2535)
ด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ - การทอผ้า	1. มีการทอผ้ามาก 2. ค่าแรงงานทอผ้าชาวม้า ฝืนละ 12 บาท 3. ค่าแรงงานทอผ้าโสร่งฝืนละ 18 บ. 4. ราคาขายผ้าชาวม้าฝืนละ 45 บาท	1. มีการทอผ้าลดน้อยลง 2. ค่าแรงงานทอผ้าชาวม้าฝืนละ 20 บาท 3. ค่าแรงงานทอผ้าโสร่งฝืนละ 28 บาท 4. ราคาขายผ้าชาวม้าฝืนละ 60 บาท

<p>- การประมง</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. ราคาขายผ้าโสร่งผืนละ 60 บาท 6. ผ้าชนิดอื่นราคาตกผืนละ 80-170 บาท 7. มีแรงงานทอผ้ามากพอสมควร 1. มีการประมงชายฝั่ง (ไซนัง) มาก 2. มีการเลี้ยงปลากะพงในกระชังพอสมควร 3. ลูกปลากะพง (4-5 นิ้ว) ตัวละ 2 บาท 4. ราคาปลากะพงกิโลกรัมละ 25-30 บาท 5. อาหารปลา กิโลกรัมละ 3.50 - 5.00 บาท 6. แหล่งเงินทุนในการเลี้ยงปลา ได้กู้ยืมจากจังหวัด 	<ol style="list-style-type: none"> 5. ราคาขายผ้าโสร่งผืนละ 80 บาท 6. ผ้าชนิดอื่นราคาตกผืนละ 100-250 บาท 7. ขาดแคลนแรงงานทอผ้า 1. มีการประมงชายฝั่ง (ไซนัง) มากขึ้น 2. มีการเลี้ยงปลากะพงในกระชังมากเท่าตัว 3. ลูกปลากะพง (4-5 นิ้ว) ตัวละ 8 บาท 4. ราคาปลากะพงกิโลกรัมละ 50-100 บาท 5. อาหารปลา กิโลกรัมละ 7- 10 บาท 6. แหล่งเงินทุนในการเลี้ยงปลา ได้จากการกู้ยืม ธกส.
<p>- ปลูกผลไม้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีไม้ผลไม่กี่ชนิด 2. ราคาผลไม้ค่อนข้างต่ำ 3. ยังไม่มีการพัฒนาการเกษตรเท่าที่ควร 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีไม้ผลหลายชนิดเพิ่มขึ้น 2. ราคาผลไม้ยังเหมือนเดิม 3. มีการพัฒนาการทำประมงชายฝั่งและการเพาะพันธุ์ไม้
<p>- การค้าขาย</p> <p>รายได้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การค้าขาย นำสินค้าลงเรือไปขายในตัวเมืองสงขลา 2. การขายปลีกมีน้อย 3. สินค้าที่นำไปขายมี ผลไม้ กุ้งหอยปูปลา 4. ปลากะพงใหญ่ กิโลกรัมละ 85 บ. 5. ปลากะพงเล็ก กิโลกรัมละ 70-75 บาท 6. ผลไม้ทุกชนิดเฉลี่ย กิโลกรัมละ 3-20 บาท <p>รายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 6,000 บาท/เดือน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การค้าขายขยายพื้นที่มากขึ้นในเกาะยอ 2. การขายปลีกเพิ่มมากขึ้น 3. กุ้งหอยปูปลาลดน้อยลง 4. ปลากะพงใหญ่ กิโลกรัมละ 130 บ. 5. ปลากะพงเล็ก กิโลกรัมละ 90-120 บาท 6. ผลไม้ทุกชนิดเฉลี่ย กิโลกรัมละ 8-25 บาท <p>รายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 12,000 บาท/เดือน</p>

รายจ่าย	ค่าครองชีพต่ำ	ค่าครองชีพสูงขึ้น
ประชากร	ประมาณ 2,823 คน	ประมาณ 3,130 คน
การใช้ที่ดิน	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการขยายตัวของหมู่บ้านน้อยมาก 2. ไม่มีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม 3. ไม่มีการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการขยายตัวของหมู่บ้านมาก 2. มีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม 3. มีการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัย 4. มีการใช้ที่ดินประเภทแหล่งท่องเที่ยว
การคมนาคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่มีถนนที่รถยนต์สามารถวิ่งได้ 2. ไม่มีไฟฟ้า โทรศัพท์ 3. ไม่มีท่าเรือ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีถนนที่รถยนต์สามารถวิ่งได้ 2. มีไฟฟ้า โทรศัพท์ 3. ยังไม่มีท่าเรือ
การท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่มีนักท่องเที่ยวมากนัก 2. ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวมากนัก 3. ไม่มี 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น 2. มีสถานที่ท่องเที่ยว เช่น การทอผ้า การเลี้ยงปลากะพง ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การใช้ที่ดินหลังสะพานข้ามเกาะจากการสำรวจภายในเกาะเมื่อปี 2535 พบว่ามีการใช้ที่ดินเพื่อเป็นชุมชนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนพอสมควรโดยเฉพาะในพื้นที่ หมู่ที่ 3 บ้านนอก โดยเป็นการขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่อปลูกสร้างอาคารทุกประเภท เช่น ตลาดชุมชน อาคารพาณิชย์ ร้านอาหาร ฯลฯ โดยเป็นการใช้ที่ดินเพื่อพักอาศัยและการพาณิชย์ปะปนกันไป ในปัจจุบันเนื่องจากการพัฒนาเส้นทางคมนาคม ทำให้บริเวณที่อยู่ริมทะเลสาบฝั่งตะวันออกตลอดแนวมีการปลูกสร้างอาคารกระจายตัวอยู่สองฝากถนน ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4083 ระโนดสงขลาซึ่งเป็นพื้นที่เชื่อมโยงเกาะยอกับแผ่นดินใหญ่ มีการปลูกสร้างอาคาร เช่น ร้านอาหาร ร้านค้า ตลาดชุมชน ที่อยู่อาศัย ฯลฯ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีศักยภาพในการขยายตัวของเกาะยอสูง เพราะมีการคมนาคมที่สะดวกและสภาพพื้นที่เป็นที่ราบ ตลอดจนมีบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการทั่วถึง

3.2 การขยายตัวของการใช้ที่ดินประเภทที่สำคัญของเกาะยอมี 3 ประเภทดังนี้

1) การใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม มีลักษณะการขยายตัวแทรกเข้าไปในพื้นที่ว่างภายในชุมชนต่าง ๆ โดยทำการปลูกสร้างขึ้นใหม่ในพื้นที่เดิม และมีการขยายตัวไปตามแนวสองฝากถนนสายต่าง ๆ รอบเกาะ โดยเฉพาะถนนที่อยู่ทางฝั่งตะวันออกของเกาะหรือถนนหมายเลข 4083 ระโนดสงขลา ซึ่งปัจจุบันมีการขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์มากขึ้น เนื่องจากนโยบายสนับสนุนให้เกาะยอเป็นแหล่งการท่องเที่ยว ทำให้มีการปรับปรุงเส้นทางด้านทิศตะวันตกและทิศใต้ของเกาะ แต่อย่างไรก็ตามการขยายตัวของชุมชนทางด้านนี้คงจะไม่มากนัก เพราะมีพื้นที่จำกัดและขึ้นอยู่กับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

2) การใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี พ.ศ. 2529 โดยมีการซื้อขายที่ดินเพื่อการก่อสร้างที่อยู่อาศัยในเกาะยอ โดยการดำเนินการของบุคคลภายนอกเกาะที่เข้าไปซื้อที่ดินเพื่อการจัดสรร และสร้างที่อยู่อาศัย ประมาณ 3 โครงการกิจการเหล่านี้จึงมีการกระจายตัวอยู่ทั่วไปในชุมชนไม่มีการรวมกลุ่มกันมากนัก

3.3 แนวโน้มการเจริญของชุมชนและการขยายตัว

จากลักษณะการเติบโตในด้านพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยที่ผ่านมากิจการค้าเจริญเติบโตและมีการขยายตัว ผลผลิตทางด้านเกษตรและประมง ได้แก่ การเลี้ยงปลากะพงในกะชัง การปลูกไม้ผลซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีราคาสูงขึ้น รวมทั้งเกาะยอเป็นทางเชื่อมโยงระหว่างอำเภอหาดใหญ่และสงขลา มีผลเชื่อมโยงไปถึงกิจกรรมทางด้านบริการอย่างต่อเนื่อง เช่น การท่องเที่ยว การค้า และบริการ สำหรับการใช้ที่ดินจากลักษณะชุมชนที่จับกลุ่มหนาแน่นระหว่างฝั่งตะวันออกของเกาะ ซึ่งเป็นเส้นทางตัดผ่านเกาะไปสู่แผ่นดินใหญ่ โดยมีลักษณะของการปลูกสร้างอาคารหนาแน่นเป็นแหล่ง ๆ เฉพาะพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับเส้นทางคมนาคมและบริเวณที่ราบมีความชันเล็กน้อย เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านลักษณะภูมิศาสตร์ อย่างไรก็ตามที่ดินส่วนใหญ่ยังมีสภาพการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรคือ สวนผลไม้ แนวโน้มการขยายตัวสำหรับชุมชนจึงเป็นไปได้ที่จะมีการแทรกตัวเข้าไปยังพื้นที่ว่างข้างเคียงและขยายตัวไปตามหุบเขาหรือบนเขาไปตามเส้นทางหมายเลข 4083 ซึ่งเชื่อมโยงพื้นที่ทางด้านทิศเหนือของเกาะและเส้นทางเชื่อมโยงพื้นที่ทางด้านทิศใต้ของเกาะ โดยมีการก่อสร้างบ้านพักอาศัย ร้านอาหาร เกิดขึ้น แนวโน้มการขยายตัวของชุมชนในด้านนี้จึงมีความเป็นไปได้สูง

3.4 แนวทางการกำหนดการใช้ที่ดิน

ลักษณะของชุมชนเกาะยอ เป็นลักษณะของเมืองเติบโตเดี่ยว ทั้งนี้เนื่องจากที่ตั้งของเกาะยอเป็นเกาะเดี่ยวในทะเลสาบ มีข้อจำกัดคือ มีพื้นที่จำกัด แต่เมื่อมีสะพานข้ามเกาะ ความสะดวกจึงมีมาก ทำให้ตำบลเกาะยอมีอาณาเขตติดต่อกับแผ่นดินใหญ่และอำเภอข้างเคียง และในบริเวณข้างเคียงเกาะยอมีศักยภาพในการพัฒนาให้เจริญเติบโตได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อชุมชนเกาะยอ ชุมชนเกาะยอจึงถูกกำหนดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้การขยายตัวของชุมชนมีอย่างต่อเนื่องทุกปี จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการรักษาดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเกาะยอให้อยู่ในสภาพที่ดี ดังนั้น แนวทางในการกำหนดการใช้ที่ดินประการแรกจึงพิจารณาถึงสภาพชุมชนดั้งเดิม ให้มีการพัฒนาภายใต้การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อมิให้มีการขยายตัวสูงเกินกว่าระบบสาธารณูปการที่จะรองรับ ประการที่สอง ให้มีการพัฒนาชุมชนเพิ่มขึ้นในบริเวณที่มีศักยภาพที่เหมาะสมภายในชุมชน ประการที่สาม ให้มีการควบคุมพื้นที่การใช้ที่ดินเพื่อการจัดสรรและการพาณิชย์ ซึ่งเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหามลพิษแก่สิ่งแวดล้อมของเกาะยอ

3.5 การคาดการณ์การใช้ที่ดินในอนาคต

การคาดการณ์การใช้ที่ดินในอนาคตของเกาะยอ จะอาศัยแผนผังการใช้ที่ดินปัจจุบัน โครงข่ายการคมนาคม ซึ่งรวมถึงโครงการต่าง ๆ ในและบริเวณรอบนอกของเกาะยอ เป็นแนวทางกำหนด การศึกษาคาดการณ์ไว้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบนเกาะยอเป็นช่วง ๆ จากปัจจุบันคือ ระยะเวลา 5 ปี (2540) ระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2550) และระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560) คาดว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า จะมีการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาตามลำดับต่อเนื่องกัน การศึกษาได้กำหนดถนนหมายเลข 4083 ที่ตัดผ่านเกาะยอและเป็นตัวเชื่อมสะพานทั้งสองเป็นถนนและสะพานที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของเกาะยอ จะเป็นศูนย์กลางพาณิชยกรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากตั้งอยู่บริเวณถนนสายสำคัญมีการเข้าถึงภายในเกาะได้โดยสะดวก และกิจกรรมการค้าและบริการของชุมชน พัฒนาพื้นที่โดยรอบจากบริเวณศูนย์กลางแห่งนี้ให้สามารถกระจายการบริการแก่พื้นที่โดยรอบได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นจึงเป็นแกนเหนี่ยวนำการพัฒนาให้เกิดการขยายตัวของการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยบริเวณศูนย์กลางและกระจายตัวออกไปโดยรอบเป็นลักษณะการเติบโตของเกาะวงแหวน

ขณะเดียวกันพื้นที่ของชุมชนรอบนอกเกาะยอ ซึ่งมีบทบาทและศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมของเกาะยอในอนาคตเช่นกัน โดยเฉพาะด้านบริการและเป็นแหล่งพาณิชยกรรมขนาดย่อมของชุมชนนั้น จะมีการขยายตัวเนื่องจากเป็นพื้นที่ติดต่อกับอำเภอข้างเคียง มีการประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการค้าและบริการทั้งของภาครัฐและเอกชน เพื่อรองรับกับ

การเติบโตของเมืองสงขลา บริเวณนั้นได้แก่ บริเวณทางเข้าสะพานข้ามไปเกาะยอทางทิศใต้ และบริเวณทางออกนอกเกาะยอข้ามไปฝั่งทางทิศเหนือ และจะเป็นบริเวณที่กระตุ้นเศรษฐกิจของเกาะยอ ไปในทิศทางที่ดีขึ้นทั้งรายได้และการใช้ที่ดินบนเกาะยอ